

Gemeente Zwolle, College van B&W
T.a.v. Wethouder W. Dogger
Cc : De heren M Kruizinga, R. Ekhart, P. van Drielen

Betreft: advies Doorontwikkeling Gemeentelijk Grondstoffenplan (GGP)

Zwolle, 14 oktober 2020

Geachte heer Dogger,

Context

Ten aanzien van de gemeentelijke plannen voor Doorontwikkeling Gemeentelijk Grondstoffenplan (GGP) geven wij als besproken een advies.

Als Milieuraad kijken we tevens naar de brede samenhang bij beleidsontwikkelingen rond natuur en milieu. We missen dwarsverbanden met thema's als klimaatadaptatie, groenbeleid, die een doorvertaling verdienen ook in deze plannen.

Alleen als voorbeeld: ontstaan beperkingen rond het innemen van stenen? Dat zou consequenties rond ambities voor het vergroenen van tuinen hebben.

Gezien de tijd die we hebben om te reageren kunnen we hier nu niet diepgaander op ingaan.

Het versterkt wel onze oproep om spoedig met een nieuw Grondstoffenplan 2022- 2025 aan de slag te gaan. We denken hierbij graag mee over nadere verbeteringen en uitwerkingen. Het advies is verder als volgt:

Inleiding

We kunnen best trots zijn op de wijze waarop Gemeente Zwolle samen met de ROVA omgaat met afvalbeleid. Er is veel aandacht voor en ontwikkelingen die de laatste jaren zijn gedaan zijn zichtbaar.

We zijn er echter nog niet, eigenlijk nog lang niet. We kunnen niet rustig achteruit zitten, want we moeten continu verbeteren en ontwikkelen: immers in 2050 een economie zonder afval!

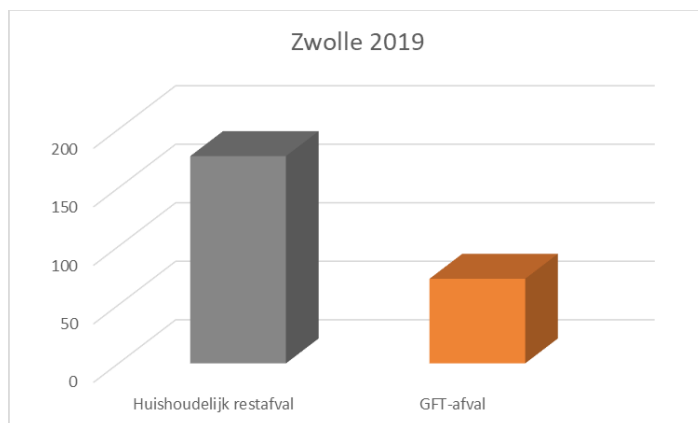
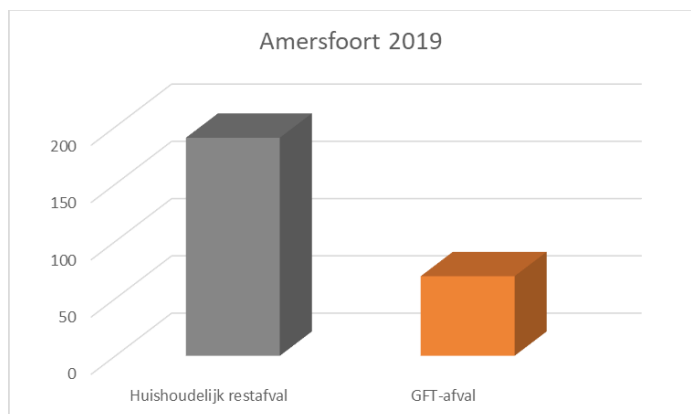
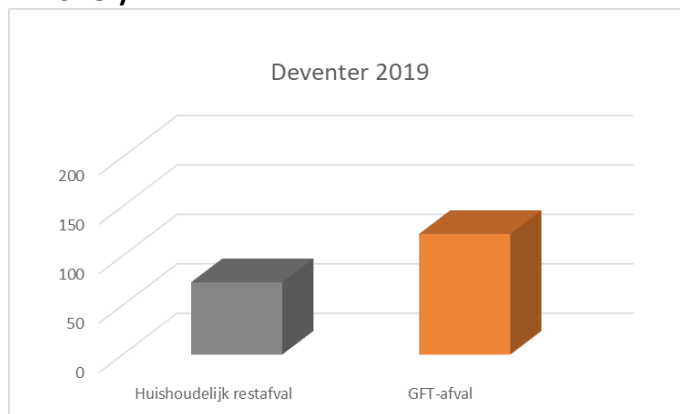
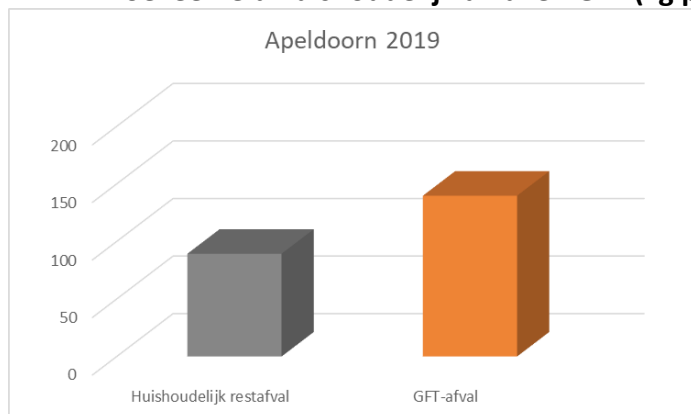
De Milieuraad is gevraagd om reactie te geven op de conceptbeslisnota voor de Raad, dd 1 oktober 2020.

Hoeveelheid restafval

Dat het niet vanzelf gaat merken we als we de plannen zetten ten opzichte van de resultaten. Het 'spoorboekje', zoals dat genoemd wordt in het Gemeentelijk Grondstoffenplan 2017-2020 (GGP), geeft als doelstelling 100 kg restafval per persoon in 2020. Als in 2019 blijkt dat er 177 kilo restafval per inwoner is ingezameld, een daling van circa 79 kilo restafval in 10 jaar, dan kunnen we stellen dat we achter lopen. Als die trend zich doorzet dan komen we in 2020 ergens tussen de 160 en 170 kg. Daar moet nog veel winst behaald worden. Een duik in de cijfers van het CBS geeft onderstaande tabel. Daarbij moet worden opgemerkt dat Apeldoorn en Deventer Diftar inzameling hebben (Circulus). Amersfoort en Zwolle vallen onder de ROVA. Naast huishoudelijk afval is ook

GFT weergegeven. GFT is een van de zwaardere fracties in ons afval. In de grafieken komt het effect naar voren dat daar waar weinig huishoudelijk wordt ingezameld, de GFT fractie groter is.

Hoeveelheid huishoudelijk afval en GFT (kg per inwoner):

bron: CBS StatLine

Er is dus geen tijd om zorgen te maken, de handen moeten uit de mouwen. Er moeten resultaten komen.

Zwols belonen

Volgens het voorstel voor doorontwikkeling van GGP is het behalen van de 100 kg per persoon pas mogelijk bij invoering van een vorm van financieel belonen. Daarom wordt het 'Zwols belonen' ingevoerd. De wijze waarop dat uitvoering zal worden gegeven is summier beschreven en geeft geen duidelijke inzage. Er wordt uitgegaan van een substantiële reductie van restafval. Als onderbouwing voor het succes worden de ervaringen in andere gemeenten met soortgelijke systemen genoemd. Een variant uitgaande van achteraf belonen is door middel van de proef Belonen in de Zwolse praktijk getest.

De onderbouwing voor het succes is hiermee naar de mening van de Milieuraad karig. Daarom juist een reden om het resultaat niet af te wachten en te anticiperen op een plan "B" zodat, indien nodig, op korte termijn ingegrepen kan worden. De achterstand moet niet nog groter worden.

De Milieuraad denkt dat het niet altijd zal worden gewaardeerd als een inwoner wordt geconfronteerd met een factuur als er te veel restafval is aangeboden. Daarvoor is een sterke communicatie noodzakelijk waarbij waarschuwingen verzonden dienen te worden om de betreffende bewoners bewust te maken. Tevens moeten wij beseffen dat wanneer veel restafval wordt aangeboden, dus als door veel bewoners wordt geaccepteerd dat ze een naheffing gaan krijgen, de hoeveelheid restafval oploopt en dit dan een belemmering vormt om de 100 kg restafval per persoon te behalen.

Dat de gemeente hierbij besparingen op de kosten van afval realiseert, zal best mogelijk zijn. De

administratieve belasting die bij deze regeling komt kijken, zal daarbij echter niet vergeten moeten worden.

Op naar 2050: een economie zonder afval!

In het GGP 2017-2020 is ambitie neergelegd om in 2020 tot maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020 te realiseren. Nu dat niet bereikt is, is het alternatieve plan van financieel belonen, Zwols belonen, ontworpen om de 100 kg restafval per persoon te behalen. De verwachting die wordt geopperd in het voorstel voor doorontwikkeling van GGP dat we met de maatregelen in combinatie met invoering van “Zwols Belonen” richting de 100 kilo fijn restafval per persoon per jaar gaan, betekent dat het niet uitgesloten is dat de achterstand groter zal gaan worden. Helemaal als de resultaten van invoering van Zwols Belonen pas eind 2022 en in de loop van 2023 zichtbaar worden. Vergeet niet dat we verder moeten. Het advies is om een visie te gaan ontwikkelen om onder de 100 kg te gaan uitkomen; 2050 een economie zonder afval gaat niet vanzelf. Dat de 100 kg per persoon een mijlpaal is, is te begrijpen; het mag beslist geen einddoel zijn. De plannen moeten verder worden ontwikkeld om de visie voor 2050 te behalen.

Grondstoffenplan Zwolle 2022-2025

Met de ontwikkeling van het Grondstoffenplan 2017-2020 zou het te verwachten zijn dat de plannen na 2020 kunnen worden doorontwikkeld. Het liefst richting 2050. Dat het ambitieniveau in 2017 hoog heeft gelegen, mag duidelijk zijn: de uitvoering heeft achterstand opgelopen. Daarom pleit de Milieuraad om het mogelijk te maken om het toetsingsmoment dat nu in 2023 wordt verwacht over de resultaten van invoering van Zwols belonen, naar voren te brengen en dit met kortere stapjes te evalueren. Dat geeft mogelijkheden om eerder in te grijpen en zodoende beter te kunnen bijsturen. Het zou goed zijn om een Grondstoffenplan 2022-2025 te ontwikkelen.

Brengstation: 500 kg regeling

In de maatregelen voor het afschaffen van de huidige 250 kg regeling bij het brengstation naar een regeling van 500 kg per jaar heeft de Milieuraad vertrouwen dat dat zoden aan de dijk zet. Gesorteerde stromen dienen echter wel financieel aantrekkelijk te blijven. De prikkel moet er zijn omdat dat juist het effect zal moeten opleveren dat de bewoners zelf gaan scheiden. Daardoor zal de hoeveelheid restafval verminderen.

Dit zal een financieel voordeel opleveren voor de gemeente en het genoemde misbruik verminderen. Dat er ander misbruik op de loer ligt wordt gelukkig erkend. Mooi dat financiële maatregelen genomen worden om rekening te houden met dumping van afval en bij-plaatsingen bij ondergrondse containers te bestrijden en/of op te lossen. De Milieuraad adviseert de gemeente adequaat op te treden tegen mensen die dit doen. Bijplaatsing kan natuurlijk verschillende oorzaken hebben, maar het motiveert niet om goed te scheiden. Dumping schaadt natuur en milieu. Dit moet perse voorkomen worden. Daarbij is goede monitoring essentieel.

Voorbeeld van bijplaatsing

Als mensen merken dat kans van slagen klein is en dat de gevolgen groot zijn, zal dat preventief werken. Dat de vervuiler gaat betalen lijkt een stimulans om beter te gaan sorteren. Men zal echter (helaas) creatief worden in het zoeken naar andere afzetmogelijkheden. Het afzetten van

recyclebare, gesorteerde stromen zal makkelijk moeten zijn om minder restafval te realiseren.

Dat nog niet alle wijken in Zwolle afval scheiden is een gemiste kans.

Het volledig gescheiden inzamelen van afval blijkt nog niet voor alle wijken gerealiseerd te zijn. In feite zijn dit laaghangende vruchten voor snel resultaat op het hoge aandeel restafval. Deze wijken aansluiten bij volledig gescheiden inzameling van afval zou het sneller bereiken van de 100 kg per persoon alleen maar ten goede komen.

De Milieuraad daagt de gemeente uit om niet alleen de hoogbouw en compacte bouw eind 2021 in heel Zwolle te faciliteren, maar in geheel Zwolle het volledig scheiden van afval mogelijk te maken. Wellicht zijn er problemen die dit niet mogelijk maken, in dat geval hoopt de Milieuraad dat de gemeente met een datum komt waarop dit volledig is gerealiseerd. Wachten tot 2023 duurt te lang. De gemeente is enthousiast begonnen met het GGP 2017-2020. Maak dat enthousiasme waar!

GRIP-wagen

De Milieuraad begrijpt dat de beschikbaarheid van de GRIP-wagen blijft zoals het is. De GRIP-wagen is een goed initiatief. Te meer omdat de bereikbaarheid van het brengstation niet voor alle inwoners even makkelijk is omdat deze zich nogal in een uithoek van de gemeente ligt.

Beïnvloeding van het landelijk beleid

In het GGP 2017-2020 wordt genoemd dat de gemeente en de ROVA zich richten op het beïnvloeden van landelijk beleid. *‘Als gemeente zitten we veelal aan de achterkant van de keten. Wat mensen afdanken wordt voor een groot deel bepaald door keuzes die producenten maken en door landelijke regelgeving. Om te komen tot verdergaande reductie van restafval en om te komen tot een circulaire economie, richten we ons met Rova en andere gemeenten meer op het beïnvloeden van landelijke ontwikkelingen en de verantwoordelijkheid van producenten.’*

De Milieuraad hoopt dat dit de komende jaren voortgezet wordt. Dit is een hele belangrijke prikkel voor de landelijke overheid om innovatie te stimuleren zodat 2050, een economie zonder afval, bereikbaarder wordt.

Communicatie

In het GGP 2017-2020 heeft de gemeente plannen gemaakt om zich in te zetten voor duidelijke communicatie. Dat pakt de gemeente goed op en dit is volgens de Milieuraad een sleutel voor succes. Onze manier van leven dient te veranderen. De wijze waarop wij tegen afval aankijken en vooral onszelf van afval ontdoen, moet veranderen. Door het intensiveren van de communicatie en het inspelen op de actuele zaken bevordert de kwaliteit van inzameling.

Er staan een aantal goede maatregelen genoemd in de bijlage 1 van de beslisnota. De Milieuraad adviseert om niet, net als bij het 100 kg plan in het GGP 2017-2020, de uitrol van die maatregelen voor zich uit te duwen. Snelle invoering en het blijven zoeken naar verbeteringen helpen de mijlpaal van 100 kg snel te realiseren en vooral om ook alvast verder te kijken.

Misschien kan de Gemeente nog meer inspelen op onderwerpen als verspilling, dat win-win-win situaties oplevert: 1. de hoeveelheid afval verminderd; 2. de particulier vindt voordeel in zijn portemonnee en 3. de hoeveelheid gebruikte grondstoffen verminderen. Dat vraagt creativiteit in de communicatie. Eventueel het nog meer belichten van burgerinitiatieven zou extra waardevolle informatie kunnen opleveren en daarnaast mensen op ideeën kunnen brengen. Daar is in eerdere communicatie al een aantal mooie voorbeelden van genoemd. Van burgers die hun best doen om de hoeveelheid restafval te verminderen en die daar initiatieven voor hebben, kunnen anderen wat leren.

Conclusie

Resumerend is de reactie van de Milieuraad op de beslisnota voor de Raad van 1 oktober 2020 hieronder verwoord:

- Vervolg het spoorboekje zoals dat genoemd wordt in het GGP 2017-2020 met plannen hoe richting 2050, een economie zonder afval, te gaan en te bereiken;
- Beschouw de 100 kg afval per persoon als een mijlpaal, kijk verder zodat dit geen op zichzelf staand (eind)doel is;
- Het evalueren in 2023 van de resultaten van invoering van Zwols belonen vindt de Milieuraad te laat. Doe dat eerder en frequenter zodat indien nodig kan worden ingegrepen;
- Ontwerp een plan “B”. Die is sowieso nodig om verder te gaan dan de mijlpaal van 100 kg. Mochten de resultaten van Zwols belonen achterblijven dan hoeft geen tijd te worden verloren om plannen later nog te bedenken;
- Adequaat handhavend optreden tegen bijplaatsingen en dumping;
- Kom met een Grondstoffenplan 2022-2025;
- Blijf inzetten op beïnvloeding van het landelijk beleid;
- Communicatie intensiveren (dit is waarschijnlijk een van de sleutels tot resultaat)
- We vinden het goed dat de gemeente hard werkt aan de te bereiken doelen. Maar het moet nog beter, om in stappen de doelen voor 2050 daadwerkelijk te bereiken.
- Verwerk dwarsverbanden met thema's als klimaatadaptatie en groenbeleid, in een spoedig op te stellen nieuw Grondstoffenplan.

Namens bestuur Milieuraad,

Hans de Graad (voorzitter)

Henk Vos (secretaris)

Informant: Sybald Noordam